

inlv 5.3.97

Gemeente
Reusel-De Mierden

ter kennisgeving

Aan de Noordbrabantse Commissie
voor Wapen- en Vlaggenkunde
Purmerstraat 14
5628 HE Eindhoven

Afdeling : BMO
Behandeld door : J. Horsting
Bezoekadres : Dorpsplein 3, Lage Mierde
Doorkiesnummer : 0497-650608
Onderwerp : Wapen

Reusel, - 4 MAART 1997
(verzendsdatum)

Geachte heer/mevrouw,

Per 1 januari 1997 zijn de gemeenten Hooge en Lage Mierde en Reusel samengevoegd tot de gemeente Reusel-De Mierden. Tengevolge hiervan is de noodzaak ontstaan om voor deze nieuwe gemeente een gemeentewapen vast te stellen.

In uw rapporten van november 1993 en van september 1996 hebt u de wapens van de voormalige gemeenten beschreven. Indien het historisch en heraldisch verantwoord is, gaat onze voorkeur uit naar een gemeentewapen waarin de verschillende onderdelen van de nieuwe gemeente herkenbaar zijn.

Bijgaand treft u tevens enige correspondentie aan met suggesties voor een wapen van geïnteresseerden, waarbij in het concept met de verwijzing naar abdijen aanvullend opgemerkt dient te worden dat de kern Reusel duidelijk tot het gebied van de abdij van Postel behoort.

Graag ontvangen wij van u een advies over een nieuw vast te stellen gemeentewapen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
de secretaris, de burgemeester,

Voorstel tot nieuw gemeente wapen voor de nieuw te vormen gemeente Reusel-De Mierden.

Als men in het huidige gemeentewapen boek kijkt, ziet men dat veel gemeenten, die samengevoegd zijn, hun wapens op een veld delen of driedelen of in een kwartet plaatsen. Dit is afhankelijk uit het aantal gemeenten wat een gemeente gaat worden.

Belangrijk is de herkenbaarheid door het zien van de oude gemeentewapen. Een geheel nieuw gemeentewapen ontwerpen, geeft vragen en kan door zijn complexiteit van mogelijkheden zoveel tijd in nemen dat het jaren na de vorming van de nieuwe gemeente pas over beslist is en gereed.

Een voorstel is de oude gemeentewapen van Reusel en Hooge en Lage Mierden samen te voegen (herkenbaarheid) en deze te scheiden door een groene band.

Deze groene band wijst op het agrarisch- en natuur gebied waarmee de nieuwe gemeente goed is voorzien.

De groene band diagonaal van de linkerbovenhoek naar de rechteronder hoek van het wapenschild aangeven.

In het rechterbovengedeelte het gemeente wapen van Reusel en in de linkerondergedeelte het wapen van Hooge en Lage Mierde.

Beide wapens hebben als ondergrond lazuur blauw en kunnen gehandhaafd blijven evenals de goudkleurige korenaar van Reusel als de zon in het wapen van Mierde en de beeltenis van St. Stephanus. Nieuw is dan de groene diagonale band, zoals boven aangegeven.

Een vergrote vorm zal als bijlage worden bijgevoegd.

(Excuses voor de slechte kleurendruk, maar goed genoeg om een idee te krijgen van een mogelijk nieuw te ontwerpen gemeentewapen)

Hopende U voldoende te hebben geïnformeerd, verblijf ik

Aad Martens
0497-641636

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de Stichting Brabants Heem

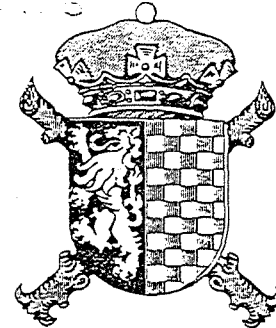
secretariaat:

Purmerstraat 14,

5628 HE Eindhoven,

040 - 387911.

telefoonnummer gewijzigd: 040.2382911.

Burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden
Postbus 11
5540 AA Reusel

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: Ehv-MB/Reu-Mie/01

Datum: 10 maart 1997

Onderwerp: wapen

Geacht college,

In reactie op uw schrijven van 4 maart 1997 het volgende.

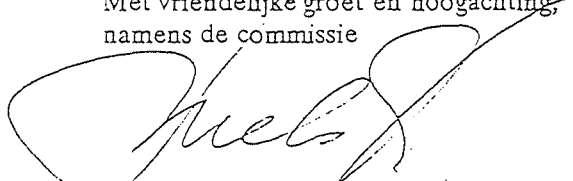
De commissie is bereid te adviseren over een wapen voor de nieuwe gemeente Reusel-de Mierden. Voordat daartoe kan worden overgegaan, dient de commissie te weten wat de officiële naam van de gemeente is of wordt (bij raadsbesluit vastgesteld ?; zo ja, wanneer) en of de gemeente een vlag wenst. Deze dient algemeen nauw aan te sluiten bij het gemeentewapen. Dat ontwerp kan de commissie in haar advies betrekken.

Graag ontvangt de commissie fotocopiëën van het raadsbesluit inzake de naam van de gemeente en van alle relevante stukken in de dossiers van Reusel en De Mierden inzake de vlaggen (correspondentie, adviezen, raadsvoorstel, raadsbesluit, tekening). Die vlaggen kunnen zowel de defileervlaggen uit 1935 als die van Reusel uit 1980 betreffen.

Gezien de lopende adviezen zal een advies - naar verwachting - eind april kunnen worden geleverd. De kosten daarvoor zullen 150 à 200 gulden bedragen.

Uw reactie afwachting.

Met vriendelijke groet en hoogachting,
namens de commissie

J.Th.M. Melssen, secretaris

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de Stichting Brabants Heem

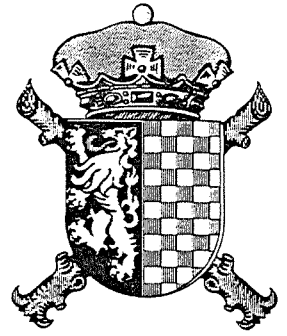
secretariaat:

Purmerstraat 14,

5628 HE Eindhoven,

040 - 387911.

telefoonnummer gewijzigd: 040.2382911.

Burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden
Postbus 11
5540 AA Reusel

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: Ehv-MB/Reu-Mie/02

Datum: 25 april 1997

Onderwerp: wapen en vlag

Geacht college,

In antwoord op verzoeken van 4 en 24 maart 1997 doet de commissie u haar voorstellen ten behoeve van een wapen en een vlag voor uw gemeente toekomen. Daarnaast heeft de commissie ook voorstellen uitgewerkt voor dorpswapens en -vlaggen. Hierover en over onze criteria en de te volgen procedure hebben wij circulaire's ingesloten. Tenslotte wordt in een aparte bijlage beknopt ingegaan op de aan de commissie toegezonden voorstellen van de heren A. Martens en K. van Berendonk.

In het advies zijn schetstekeningen in kleuren van de voorgestelde wapens en vlaggen opgenomen. Uitdrukkelijk wordt erop gewezen, dat dit *schetsen* zijn en dat de definitieve vormgeving aan een professionele tekenaar moet worden overgelaten. Voor het aanwijzen van een deskundig tekenaar voor eventuele net-tekeningen van wapens en vlaggen kan de commissie u een voorstel doen; ook kunt u plaatselijk een tekenopdracht geven. Wel zou de commissie er prijs op stellen t.z.t. over een kleurafdruk van terzake gemaakte tekeningen te beschikken.

Wij verzoeken u tevens, ons op de hoogte te houden van het verdere verloop van de procedure rond wapen en vlag resp. wapens en vlaggen.

De kosten van bijgaand advies bedragen f 195,-, exclusief een exemplaar van de nieuwe gemeentevlag. Het bedrag kunt u overmaken op postbankrekening 23.22.857 t.n.v. J. Melssen te Eindhoven; de vlag kunt u t.z.t. aan bovenstaand adres toezenden.

Graag worden wij t.z.t. in het bezit gesteld van fotokopieën van alle relevante stukken rond de besluitvorming en van een kleurenfoto van het wapendiploma.

Steeds bereid een en ander nader toe te lichten.

Uw reactie afwachtend.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

J.Th.M. Melssen, secretaris

**ADVIES VOOR
EEN WAPEN EN VLAG
VOOR DE NIEUWE
GEMEENTE REUSEL-DE MIERDEN**

WAPEN EN VLAG VOOR DE NIEUWE GEMEENTE REUSEL-DE MIERDEN

INLEIDING

De gemeente Reusel-De Mierden werd per 1 januari 1997 gevormd door samenvoeging van de voormalige gemeenten Reusel en Hooge & Lage Mierde. Het besluit tot het gebruiken van de naam *Reusel-De Mierden* was al in 1993 genomen.

De gemeente Reusel werd bij keizerlijk decreet van 14 mei 1810 gevormd door afscheiding van dit gebied van Bladel, Reusel en Netersel, gelegen in het voormalige Kwartier van Kempenland. De gemeente Hooge en Lage Mierde (met Hulsel) werd toen als geheel gecontinueerd en behoorde tot het voormalige Kwartier van Oisterwijk.

Reusel behoorde aanvankelijk tot het schoutambt van Antwerpen, later tot het Kwartier van Kempenland binnen de Meierij van 's-Hertogenbosch. De dorpen Hooge Mierde, Lage Mierde en Hulsel behoorden van de Middeleeuwen tot 1795 tot het Kwartier van Oisterwijk, een van de vier kwartieren van de Meierij van 's-Hertogenbosch, dat zelf weer een van de vier meierijen van het Hertogdom Brabant was.

Het gebied waartoe de dorpen behoorden kwam in het begin van de 13de eeuw in het bezit van de hertog van Brabant. Het machts- en administratieve centrum van de Meierij was de stad 's-Hertogenbosch. De centra van de Kwartieren van Kempenland en Oisterwijk waren respectievelijk de vrijheden Eersel en Oisterwijk.

DE GEMEENTEN

DE WAPENS

Wapens zoals wij die kennen zijn ontstaan in de Middeleeuwen, naar wordt verondersteld in het tweede kwart van de twaalfde eeuw, toen door het gebruik van gesloten wapenuitrustingen de herkenbaarheid van ridders op het slagveld werd belemmerd. Daarom plaatsten zij *kentekens* op hun wapenschilden, vanen en sjabracken. Al snel na het ontstaan van dergelijke wapens werden deze *erfelijk* en de symbolen *blijvend*. Ook wereldlijke en geestelijke instellingen, waaronder steden en dorpen, gingen in de loop der tijd eigen symbolen gebruiken, die veelal slechts van zegels aan oorkonden bekend zijn gebleven. De schildfiguren zijn in een aantal gevallen in later tijd op wapenschilden terecht gekomen.

In afbeeldingen van wapenschilden uit de Middeleeuwen zijn deze meestal voorgesteld met een helm, dekkleden en een helmteken. Zij behoorden doorgaans tot de uitrusting van de ridders uit die tijd. Nadien werden zij een traditionele versiering. Sinds de 15de eeuw werden op de schilden soms kronen geplaatst die sedertdien steeds meer onderlinge verschillen gingen vertonen en vaak de rang weergaven van degenen, wiens wapen werd voorgesteld, zogenaamde rangkronen. De wapens van de vroegere (hoofd)steden werden vaak gedekt door de rangkroon van degene, die daar het oppergezag had (bijvoorbeeld hertog, graaf, markies, baron). In later tijd kwam dit gebruik soms ook voor bij dorpen-heerlijkheden. De kronen gingen over op de gemeentebesturen die als opvolger van die steden en dorpen kunnen gelden. Vanaf het begin van de 20ste eeuw werd het steeds meer gebruikelijk om ook aan andere gemeentewapens een kroon toe te voegen. In ons land is dat een kroon van drie bladeren en twee parels, reden waarom de term 'gemeentekroon' ingeburgerd raakte. Deze kroon kan worden gezien als teken van gemeentelijke autonomie en onderscheidt gemeenten van o.m. verenigingen en instellingen.

De symboliek op *wapens* moest vanwege de herkenbaarheid zo *eenvoudig* mogelijk zijn, die op *zegels* zo *ingewikkeld* mogelijk. Laatstgenoemde waren immers bedoeld om de authenticiteit van stukken te waarmerken c.q. de inhoud daarvan te bekrachtigen, reden waarom het namaken of vervalsen zo moeilijk mogelijk moest worden gemaakt.

Genoemde zegels bleven tot 1795 in gebruik. Bij verlies of diefstal werd een zegel vervangen, waarbij in het algemeen de bekende oudere voorstelling opnieuw werd gesneden, soms met toevoeging van een jaartal.

In de jaren 1795-1803 en 1806-1813 waren de kentekens van de Bataafse republiek, het koninkrijk Holland en het Franse keizerrijk op de zegels geplaatst. Daarbij werd (in het algemeen) qua voorstelling geen onderscheid meer gemaakt tussen de dorpen onderling; men huldigde immers het beginsel 'vrijheid, gelijkheid en broederschap'. Tussen 1803 en 1806 en ná 1813 waren de stempels uit de jaren vóór 1795 weer in gebruik. Bij keizerlijke decreten van 14 mei en 8 november 1810 werd een groot aantal dorpen, dat tot streekschepenbanken had behoord, daarvan afgescheiden. Zij werden veelal zelfstandige gemeenten. Die plaatsen, waarvan in het verleden het gebied van de schepenbank identiek was aan het dorp, konden ook na 1810 zelfstandige gemeenten blijven. Deze situatie bleef na het vertrek van de Fransen provisioneel voortbestaan; per 1 januari 1821 definitief.

Medio 1814 stelde Willem I de Hoge Raad van Adel in, wiens taak betreffende adelszaken op het einde van dat jaar werd uitgebreid met de administratie/registratie van bestaande wapens van openbare lichamen, waaronder gemeenten, alsmede het maken van voorstellen voor te verlenen wapens, o.m. aan gemeenten. In de jaren 1817-1819 werden bijna alle wapens in onze provincie bevestigd door de Hoge Raad van Adel c.q. verleend door de koning. Veelal houden de gemeenten als datum die van het toen verstrekte diploma aan. Bij bevestiging is dat juist, bij verlening niet. Het ligt voor de hand dat er in 1817-1819 fouten werden gemaakt. Voor een deel zijn die toe te schrijven aan de Hoge Raad van Adel, die in korte tijd zoveel wapens moest behandelen. De belangrijkste oorzaak van deze fouten is echter gelegen in de gebrekkige kennis van de toenmalige burgemeesters, die bovendien niet begrepen wat de bedoeling van de wapenregistratie was. Zegel en wapen waren voor die overheidsdienaren hetzelfde omdat zij slechts het gebruik van zegels (waarvan sommige met wapens daarop) kenden. Zij stelden daarom de complete inhoud van het zegelbeeld als wapen voor, soms met de tekstrand die men verlangde. Ook verzuimden de burgervaders op grote schaal de wapenkleuren op te geven, als zij die al kenden. Algemeen wordt aangenomen dat om die reden koning Willem I zou hebben bepaald dat alle wapens, waarvan de kleuren niet bekend waren, de kleuren van het Rijkswapen zouden krijgen, i.c. azuur (blauw) en goud. Het is evenwel niet gelukt te achterhalen waar deze veronderstelling zijn oorsprong vindt.

Bij opheffing van een gemeente vervallen haar *insignia*, waaronder wapen en vlag. Slechts in die gevallen waarin de nieuwe gemeenteraad de naam van een oude gemeente binnen haar grondgebied wenst te handhaven, kan hij besluiten het wapen en de vlag van die gelijknamige voormalige gemeente te behouden. Er is dan geen koninklijk besluit nodig. Gemeenten met een nieuwe naam dienen voor het gemeentewapen steeds na het raadsbesluit een verzoek aan Hare Majesteit te richten tot verlening van een wapen, hetgeen geschiedt bij koninklijk besluit. De gemeente ontvangt vervolgens enige tijd daarna een door de Hoge Raad van Adel afgegeven wapendiploma.

Sinds 1817-1819 heeft in het gebied van de tegenwoordige gemeente geen wapenverbetering plaatsgevonden.

De dorpswapens

De gemeentewapens hebben door de samenvoeging van de toenmalige gemeenten per 1 januari 1997 hun officiële status verloren. Een van de doelstellingen van de in 1987 officieel van start gegane *Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde* is de instelling van dorpswapens (en -vlaggen), zoals in de provincie Friesland toen reeds langere tijd gebruikelijk was. Er zouden door de herindeling immers veel wapens verdwijnen, daarmee een stuk van ons culturele erfgoed vernietigend. Om die reden pleitte de commissie in haar in de jaren 1992-1996 gepubliceerde rapporten voor de invoering van dorpswapens. Daarbij wordt uitgegaan van de wapens van de voormalige gemeenten in het gebied en die van hun voorgangers. Het nieuwe gemeentebestuur kan dan bij raadsbesluit wapens instellen voor de binnen de gemeente gelegen dorpskernen, eventueel ook voor die welke geen voormalige gemeenten zijn. Een aantal gemeenten in onze provincie heeft al van die gelegenheid gebruik gemaakt om ook voor de overige kernen wapens (en vlaggen) te laten ontwerpen en in te stellen. Door het instellen van dorpswapens wordt aan het eigen karakter en het verleden van de onderdelen van de gemeente recht gedaan.

HOOGHE EN LAGE MIERDE

De hertogelijke schepenbank van de *vrijheid* Mierde gebruikte blijkens afdrucken uit 1445 en 1510 een 14de-eeuws zegel, waarin de beeltenis van Sint-Steven (met in zijn linkerhand een steen) was opgenomen, kerkpatroon van Lage Mierde maar ook de heilige onder wiens bijzondere bescherming in de schepenbank recht werd gesproken. De heilige houdt met de rechterhand het gevierendeelde wapen van de hertog van Brabant vast, wat aangeeft dat deze hertog ter plaatse de rechtsmacht bezat en dat in zijn naam recht werd gesproken. Dit type wapen werd door genoemde hertogen tussen 1298 en 1406 gebruikt. Het stempel werd in 1696 nog gebruikt.

Op een later zegel moet het wapenschild zijn weggelaten, omdat de burgemeester van Hooge en Lage Mierde op 6 december 1815 aan de gouverneur van Brabant meedeelde, dat de gemeente een stempel had bezeten, waarin 'St. Stephanus (was afgebeeld) omringd met de woorden: 'de vrijheid van Mierden' voorkwam. Op de tekening, die een rond stempel voorstelt, komt de heilige voor, staande voor een heuveltje. Linksboven schijnen stralen uit een zon of wolk.

Het bij diploma van 16 juli 1817 aan de 'Gemeente van Mierden' bevestigde wapen werd omschreven als volgt: *'van lazuur, beladen met St. Stephanus, staande op een terras, uit de regter bovenhoek beschenen door een zon, alles van goud'*.

Een heiligenwapen is weinig heraldisch verantwoord te noemen en het is niet representatief voor de gemeente. De kleuren zijn de rijkskleuren; die hebben geen enkele betekenis voor de plaatselijke en regionale historie.

De commissie stelde in haar rapport van november 1993 voor dat in een verbeterd wapen een verwijzing naar het hertogswapen, gevierendeeld van Brabant en Limburg, diende voor te komen. Dit wapen voerde de vrijheid Mierde evenals die van Oerle, Someren en Waalwijk. Tevens was Sint-Steven als patroon van belang, zodat deze door een symbool in het schild vertegenwoordigd diende te worden. In plaats van één steen zouden drie stenen in het schildhoofd kunnen worden geplaatst, zodat hierdoor de drie dorpen - Hooge en Lage Mierde en Hulsel - vertegenwoordigd zouden zijn geweest.

De kleuren azuur en zilver voor dit schildhoofd zouden worden ontleend aan de wapenkleuren van het Kwartier van Oisterwijk, waartoe het gebied eertijds behoorde.

De omschrijving van het aangepaste wapen had kunnen luiden: *gevierendeeld; I en IV in sabel een leeuw van goud, getongd en genageld van keel; II en III in zilver een dubbelstaartige leeuw van keel, getongd, genageld en gekroond van goud; een schildhoofd van azuur met drie stenen van zilver.*

REUSEL

Reusel ressorteerde onder de hertogelijke schepenbank van Bladel, Reusel en Netersel. Deze schepenbank gebruikte een zegel waarop aanvankelijk één sleutel was afgebeeld, later een wapenschild met twee kruiselings geplaatste sleutels. Deze kunnen als symbool worden gezien van Sint-Pieter, de patroonheilige van Bladel, onder wiens bijzondere bescherming de schepenbank opereerde.

Daarnaast kende het dorp tot 1689 een schepenbank van de grondheerlijkheid, die de priorij - na 1621 abdij - Postel ter plaatse bezat. Deze behartigde slechts de belangen die met genoemde grondheerlijkheid van doen hadden. In 1390-1392 heetten de schepenen van deze bank nog 'schepenen van Postel'. In 1434 blijkt dat deze laatbank van Postel bestond uit een meier en zeven laten.

Op 1 januari 1435 gaf de Brabantse hertog aan de Reuselse schepenen het recht om een 'gemeynen segel' voor hun schepenbank te gebruiken, zoals hen door de meester van Postel met de meier zou worden opgedragen. Uit het kort daarna gesneden zegelstempel blijkt dat de meester van Postel, Lucas van Eyck (1426-1444), opdracht tot het snijden van dat zegel moet hebben gegeven. Zowel het eerste (1448) als het in 1598 gesneden tweede schepenbankszegel vertonen een knoestige (eiken)boom - die het symbool van het klooster van Postel zou zijn - en een wapenschild met het wapen Van Eyck, waarop een lam (Gods) zit. Nadat het

klooster in 1621 abdij was geworden, werden de volgende zegels voor de Reuselse schepenbank aangemaakt, slechts afwijkend voor wat betreft het abtswapen. Alle vertonen in een nis het beeld van Maria met het kindje Jezus op de linkerarm en een leliestaf in haar rechterhand. Heraldisch links is een wapenschild te zien met drie molenijzers, gehouden door een engel, rechts een wapenschild van de abt, waarachter een kromstaf met sluier. Dergelijke schependomszegels zijn bekend met de wapens van de abten Du Chesne (1628), Van Boesdonck (1636), Janssen (1670) en Sichmans (1685). Uit de tijd van de eerste abt Colibrant (1621-1626) en van abt Gaillard (1679-1685) zijn geen zegelstempels voor Reusel bekend.

De lagere schepenbank gebruikte dus zegels met naast de symbolen van de priorij c.q. de abdij de wapens van enkele priors of meesters van Postel, tussen 1621 en 1689 zegels met de wapens van de opvolgende abten. Als eigen symbool moet dan de eikenboom worden gezien. Vast staat dat Reuselse schepenen daarnaast met hun persoonlijke zegels zegelden.

De Reuselse laat- of schepenbank werd in 1689 opgeheven. Voortaan behoorde ook de lage heerlijkheid tot de jurisdictie van de schepenbank van Bladel. In de 18de eeuw werd alleen het stempel van de schepenbank van Bladel gebruikt.

De gelijkenis van de symboliek uit het abtswapen in het laatste schependomszegel (*in zilver drie gouden (sic) korenschoven*) en het wapen dat de gemeente in 1818 kreeg verleend (zie hierna), is opvallend, maar zal toeval zijn geweest.

De burgemeester schreef in 1815 aan de gouverneur der provincie dat de gemeente voordien met die van Bladel en Netersel was gecombineerd en dat die combinatie over een wapen (lees: zegel) beschikte, dat te Bladel berustte. Hij wenste dan ook een wapen 'te mogen aanschaffen' danwel door het gouvernement 'te laten aanleveren'. Wie nu op het idee van de korenschoof is gekomen, is niet bekend. Bij Koninklijk Besluit van 31 augustus 1818 nr. 74 werd het volgende wapen verleend: *'Zijnde een schild van lazuur, beladen met een koornschoof van goud.-'* (diploma 14 oktober 1818).

De commissie stelde in haar rapport van september 1996 voor om op het wapen uit 1818 de kleuren van Kempenland toe te passen: zwart, goud en zilver.

De nieuwe omschrijving had kunnen luiden: *in sabel een korenschoof van goud, gebonden van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.*

DE VLAGGEN

Het ontstaan van vlaggen blijkt veel vroeger te liggen dan dat van wapens. Naast de eigen ontwikkeling van vlaggen op zee, zien we een afwijkende ontwikkeling op het land. De banieren waren - evenals de wapens - bedoeld om de herkenbaarheid van legeronderdelen te vergroten. Elk legeronderdeel stond onder leiding van een banier-heer, later baanderheer of baron geheten, omdat deze een eigen vaan of banier voerde. Na het in gebruik raken van wapens (tweede kwart twaalfde eeuw) ging men voor deze banieren de kleuren van de wapenschilden gebruiken, waarop wapenfiguren konden worden afgebeeld. In onze provincie kennen we wapenbanieren van de heren van Bergen op Zoom, Boxtel, Breda, Cranendonk, Cuijk, Heusden, Megen en Ravenstein, maar ook de heren van Sint-Michielsgestel (Van Horne-Perwijs) en Helmond (Van Berlaer) gebruikten dergelijke dundoeken.

Naast vorsten en lagere heren gingen in de dertiende eeuw en later ook steden een banier of vlag voeren. De oudst bekende zijn die van vroegere havensteden, die meestal belangrijke handelssteden waren. Deze steden voerden eigen kleuren en tekens. De banier van de heren van Gistelle op het stadszegel van Axel (1244/5) of de Cuijkse banier op het begin 14de-eeuwse zegel van de stad Grave waren niet alleen bedoeld als herkenningsteken, maar eveneens om aan te geven dat deze steden onder de bescherming van die heren stonden.

Toen dit type vlag in de loop van de 15de eeuw minder ging aanspreken en ontwikkelingen op militair terrein nieuwe eisen stelden, kwam het in de mode om op legervandels, gebouwen enz. deviezen of emblemen te plaatsen, als teken van heerschappij, eigendom e.d. Het meest bekende voorbeeld hiervan is wel het Bourgondische (takken)kruis, in onze contreien oorspronkelijk het symbool van het gelijknamige hertogelijke huis. Het symbool bleef ook na het uitsterven van het geslacht in 1482 voortbestaan, zelfs tot in de 18de eeuw (denk aan de gildevandels). Dit takkenkruis werd tevens het algemene kenteken voor schepen uit de gebieden van het Bourgondische Huis, i.c. de Nederlanden, Spanje, enz. Een stad als Breda kende in de Middeleeuwen een eigen legervandel: rood met daarop de drie witte schuinkruisjes. Tijdens de opstand (1568-1648) werden daaraan drie banen in de kleuren van de Prins van Oranje toegevoegd. In die tijd kwam tegenover vandels en vlaggen met het takkenkruis genoemde Prinselijke driekleur te staan. Deze werd al snel een algemeen teken van de opstand, niet alleen op legervandels maar ook op scheepsvlaggen. Vanaf ca. 1630 werd oranje steeds meer door rood vervangen. Vanaf 1796 is het rood, wit en blauw als nationale driekleur aan te merken. Eerst vanaf ca. 1780 werd het gebruik van nationale vlaggen meer en meer algemeen.

Min of meer historische stadsvlaggen komen in Noord-Brabant voor te Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Grave, 's-Hertogenbosch en Ravenstein. Uitgezonderd Grave, dat in feite de Cuijkse banier gebruikt(e), betreft het hier op een enkele uitzondering na steeds banenvlaggen met het volledige stadswapen.

Bij de viering van het 750-jarige bestaan van de stad 's-Hertogenbosch in 1935 wist de toenmalige Rijksarchivaris in de provincie, mr J.P.W.A. Smit onder meer te bereiken dat banieren van alle gemeenten in de provincie werden gemaakt en gebruikt. Het basisprincipe van elke banier was gelijk: een vierkante Brabantse blokkenvlag (vier bij vier blokken) met in de broektop (= vierkant bovenzijde vlag aan stokzijde) de voorstelling van het gemeentewapen, naar de tekenwijze van Smit. Na genoemde viering werden deze banieren bij schrijven van 9 september 1935 aan de respectievelijke gemeentebesturen aangeboden. Vele daarvan hebben deze lange tijd als 'gemeentevlag' gebruikt, sommige zelfs bij raadsbesluit.

Alhoewel Eindhoven al in 1927 een gemeentevlag instelde, duurde het voor de rest van de provincie nog tot na de Tweede Wereldoorlog voordat het gebruik van provincie- en gemeentevlaggen meer algemeen werd. De eerste gemeenten in deze provincie, die een vlag instelden waren toen Nieuw-Ginneken (1949) en Geertruidenberg (1952). De gemeentevlaggen in onze provincie werden in die tijd veelal ontworpen door de Hoge Raad van Adel. Aanvankelijk paste dit college in zijn vlagontwerpen alleen maar banen toe, omdat het de vlaggen van de Hollandse steden uit het verleden (die in hoofdzaak uit drie of meer banen bestonden) als voorbeeld nam. Daarnaast was er in genoemde Raad een nauwelijks onderdrukte tegenzin ten opzichte van gemeente-, ja zelfs van provincievlaggen. Bij toename van het aantal vlaggen moest men wel naar andere mogelijkheden zoeken (het aantal kleuren en banencombinaties is immers beperkt). Die werd gevonden in een relatie met de wapentekens, een relatie die qua

kleuren al lang bestond (veel blauw-gele vlaggen). Op (een van) de banen werd een (van de) teken(s) uit het wapen geplaatst, al dan niet in een nader gestileerde vorm. Later heeft ook de Stichting voor Banistiek en Heraldiek te Muiderberg zich op dit terrein bewogen, door elke gelegenheid aan te grijpen om gemeenten zonder vlag te benaderen en aan te bieden terzake te willen adviseren. Het is jammer dat de kennis van die Stichting op het terrein van de Noordbrabantse geschiedenis onvolledig was. Met ingang van 1987 is in onze provincie de toen opgerichte Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde op dit terrein actief.

Thans wordt een vlag doorgaans gezien als een symbool dat staat voor de gehele bevolking, een wapen als kenteken van het bestuur. Men denke hier als voorbeeld aan het Rijkswapen, alleen in gebruik bij de Rijksoverheid, en de nationale driekleur, die daarnaast door alle inwoners wordt gebruikt.

Het instellen van gemeentevlaggen gebeurt bij besluit van de gemeenteraad. Men kan de Hoge Raad van Adel om advies vragen, hetgeen echter niet verplicht is. Het is gebruikelijk dat van het raadsbesluit een afdruk met tekening aan die Raad wordt toegezonden.

De dorpsvlaggen

De vlaggen, zoals die door de voormalige gemeenten werden gevoerd, weerspiegelen in grote lijnen bovengeschetste gang van zaken.

Evenals wapens kunnen ook vlaggen de gemeenschapszin in de onderdelen van de gemeente versterken en door het onderstrepen van het eigene bijdragen aan het karakter van het geheel. Kleuren van en symbolen op vlagontwerpen worden ontleend aan de voorgestelde dorpswapens. Bij de toepassing kan het aantal symbolen worden gereduceerd om tot een eenvoudige, goed herkenbare vlag te komen.

HOOGHE EN LAGE MIERDE

De gemeente Hooge en Lage Mierde gebruikte de op 9 september 1935 cadeau gekregen banier 'waar dit pas geeft', aldus een opgave van het college van Burgemeester en wethouders in 1970. Een voorstel van de Stichting voor Banistiek en Heraldiek in 1980 had geen gevolg.

De omschrijving van de vlag uit 1935 luidt: *geblokt van rood en wit in vier banen van vier blokken en een blauw broektopvierkant met in geel de voorstelling uit het gemeentewapen.*

REUSEL

Ook aan de gemeente Reusel werd op 9 september 1935 een soortgelijke banier als aan Hooge en Lage Mierde aangeboden, hier uit de aard der zaak met in het broektopvierkant de voorstelling uit het gemeentewapen van Reusel. De banier zou als versiering van het interieur van het raadhuis gaan dienen. Het is niet bekend tot wanneer deze vlag werd gebruikt.

In 1979 was een blauwe vlag in gebruik, met in het midden een gele korenschoof. Deze werd alleen bij bijzondere gelegenheden gebruikt. Over de invoering was - voor zover in 1979 bekend - nooit een besluit genomen. Op 22 augustus 1979 verzocht het college van Burgemeester en wethouders de Hoge Raad van Adel om advies inzake de samenstelling en invoering van een officiële gemeentevlag. De korenschoof duidde op de agrarische oorsprong van de gemeente. Bij schrijven van 26 september 1979 berichtte genoemde Raad dat er tegen de invoering van de officieus gevoerde vlag geen restrictie bestond, mits men de afmetingen van de Nederlandse vlag aanhield.

De gemeenteraad stelde op 14 januari 1980 als gemeentevlag in: *blauw met op het midden een gele korenschoof*, overeenkomstig de bij het besluit behorende en gewaarmerkte tekening. De korenschoof heeft daarop een hoogte van 5/9 vlaghoogte.

VOORSTELLEN

Voorstel voor een wapen

De door de commissie geformuleerde criteria (bijgevoegd) geven aan dat de *naam* van de nieuwe gemeente van doorslaggevende betekenis is voor de samenstelling van het nieuwe wapen. Daarnaast geven dezelfde criteria duidelijk te verstaan dat heiligenbeelden niet in wapens van wereldlijke overheden thuishoren.

De volgorde (1) Reusel en (2) De Mierden vertaalt zich daarom in het wapen in symbolen van in de eerste plaats Reusel en in de twee plaats De Mierden. Het symbool voor Reusel is sinds 1818 een korenschoof, voor De Mierden het beeld van de Heilige Steven. Deze beeltenis kan niet zelf in het nieuwe wapen worden opgenomen; hij wordt vervangen door zijn symbool/symbolen: de steen of stenen. De keuze van de commissie valt op drie stenen, staande voor de drie kernen Hooge en Lage Mierde en Hulsel.

Op basis van het vorenstaande worden korenschoof en stenen in het wapen geplaatst. Centraal komt de korenschoof te staan, niet alleen omdat de deze qua vorm moeilijk in een hoek is te plaatsen, maar ook omdat in de gemeentenaam *Reusel* voorop staat. De korenschoof wordt dan boven van twee stenen en beneden van een steen vergezeld, waardoor een verantwoorde schildvulling ontstaat. Als kleuren van het nieuwe wapen worden die van het historische Kwartier van Kempenland, waarin Reusel was gelegen, toegepast: zwart, goud en zilver. Zilver is ook een van de historische kleuren van het Kwartier van Oisterwijk, waartoe De Mierden behoorden (blauw en zilver). Aan het wapen wordt de gebruikelijke 'gemeentekroon' toegevoegd, teken van gemeentelijke autonomie.

De omschrijving van het voorgestelde wapen wordt dan: *in sabel een korenschoof van goud, gebonden van zilver, vergezeld boven van twee stenen en beneden van een steen van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.*

Voorstel voor een vlag

Kleuren en kenteken(s) van de vlag staan in nauwe relatie met het wapen. De kleuren daarvan zijn zwart, geel en wit, eventueel aan te vullen met de kleur blauw (het Kwartier van Oisterwijk heeft de kleuren blauw en wit).

De korenschoof kan op twee manieren in de broeking worden geplaatst, in de kleuren zwart en geel van het Kwartier van Kempenland: oftewel in een gestileerde vorm, danwel in een meer natuurlijke vorm; de drie stenen worden 'vertaald' in drie horizontale banen in de kleuren blauw en wit van het Kwartier van Oisterwijk.

De commissie stelt de volgende vlag voor (gestileerde vorm): *drie even hoge banen van blauw, wit en blauw en een volgens de diagonalen gevierendeelde broeking van geel en zwart, danwel (natuurlijke vorm): drie even hoge banen van blauw, wit en blauw en in een zwarte broeking een gele korenschoof met een hoogte van de halve vlaghoogte.*

Dorpswapens en -vlaggen

Wapens

De commissie stelt het gemeentebestuur voor de wapens van de voormalige gemeenten als dorpswapens in te stellen, liefst conform de voorstellen, zoals die hiervoor door de commissie zijn verwoord.

Voor **Reusel** wordt dan de omschrijving: *in sabel een korenschoof van goud.*

Voor **De Mierden**: *gevierendeeld; I en IV in sabel een leeuw van goud, getongd en genageld van keel; II en III in zilver een dubbelstaartige leeuw van keel, getongd, genageld en gekroond van goud; een schildhoofd van azuur met drie stenen van zilver.*

Vlaggen

Het gemeentebestuur dient het voornemen, uitgesproken in zijn brief van 24 maart 1997, om beide bestaande vlaggen ook in de toekomst te gebruiken, formeel vast te leggen in een raadsbesluit.

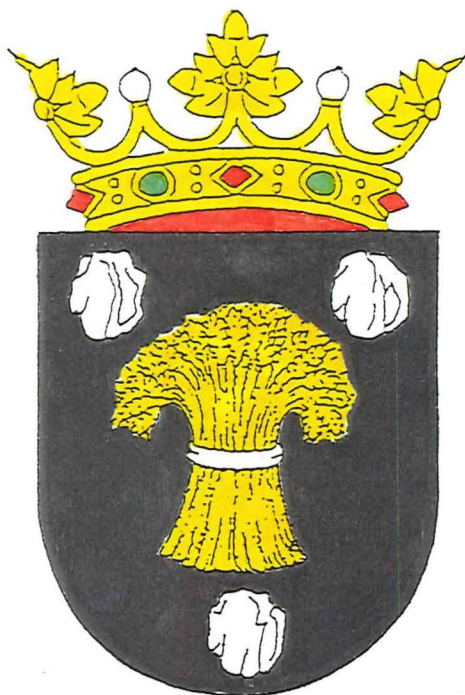
Het ware evenwel fraaier de dorpsvlaggen aan te passen aan de hiervoor gedane voorstellen voor dorpswapens. Daar een geheel zwarte vlag met gele korenschoof voor Reusel niet verantwoord is (hij doet dan o.m. denken aan een kapers- of rouwvlag), is aan het voorstel voor Reusel de kleur wit toegevoegd, eveneens ontleend aan de kleuren van het Kwartier van Kempenland (zie hiervoor). De omschrijvingen worden dan:

Reusel: *drie even lange banen van wit, zwart en wit, met op het midden van de zwarte baan een gele korenschoof ter hoogte van de halve vlaghoogte.*

De Mierden: *drie even hoge banen van blauw, wit en blauw, met langs de broekzijde op elke baan een steen ter hoogte van 1/4 vlaghoogte, van het een in het ander.*

REUSEL-DE MIERDEN

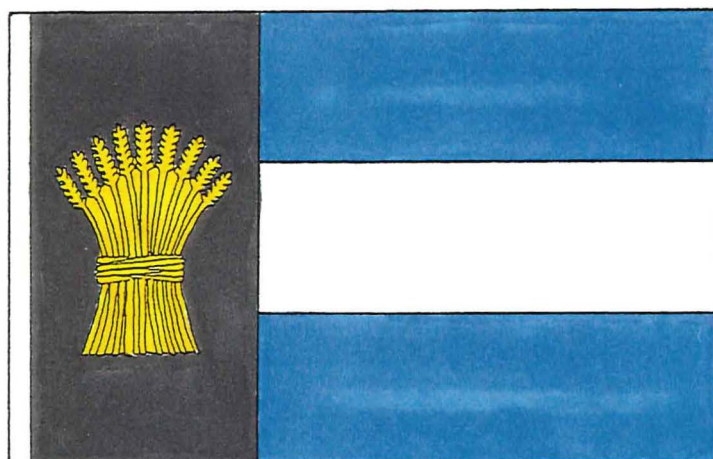
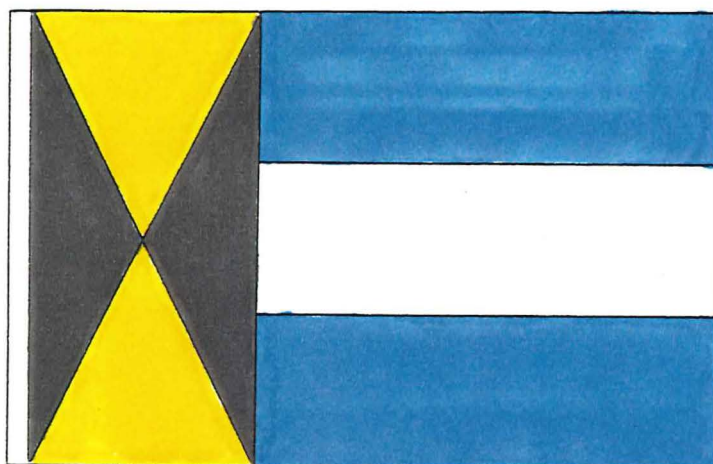
gemeentewapen

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
april 1997

REUSEL-DE MIERDEN

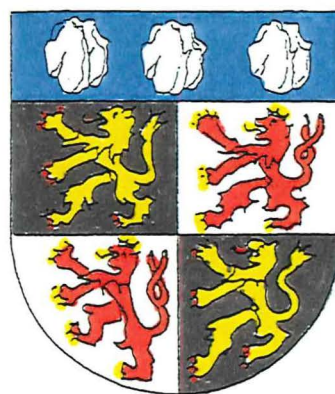
gemeentevlag

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
april 1997

REUSEL-DE MIERDEN

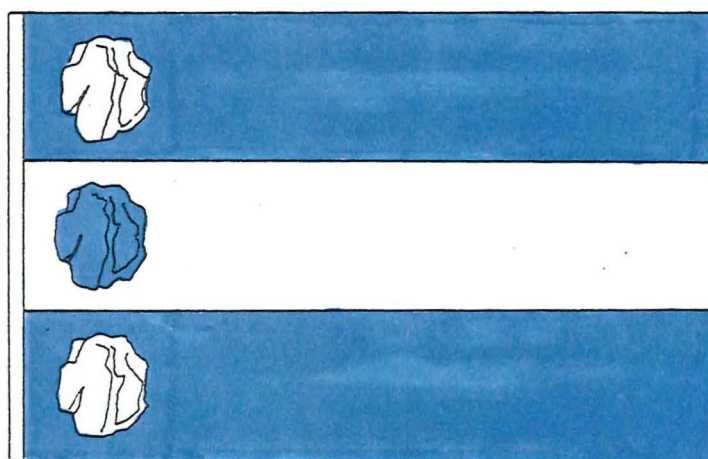
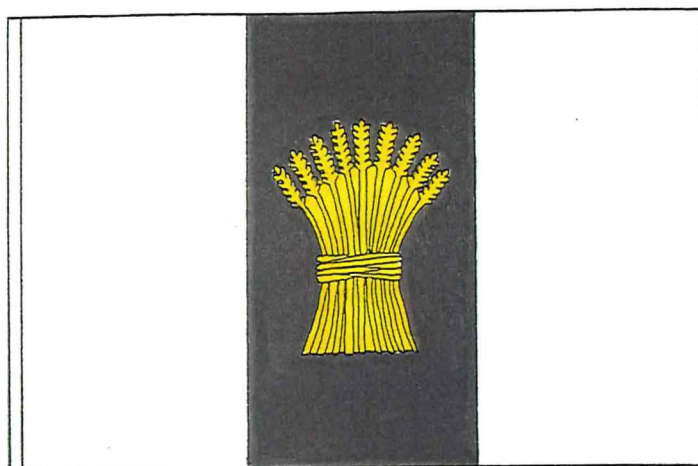
dorpswapens

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
april 1997

REUSEL-DE MIERDEN

dorpsvlaggen

Ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
april 1997

BIJLAGE

Voorstel A. Martens voor Reusel

1. Het is niet juist dat veel gemeenten na samenvoeging hun wapens samenvoegen in een nader te verdelen wapenschild.
De ministeriële beschikking van 18 oktober 1977 geeft duidelijk aan dat dit niet de bedoeling is.
2. De herkenbaarheid van de oude wapens mag geen reden zijn het nieuwe wapen daarom maar samen te stellen uit die oude wapens.
3. Dat een nieuw wapen vragen kan oproepen, is juist. Het is de taak van het college van Burgemeester & wethouders in het voorstel aan de raad daarop een zodanige toelichting te geven, dat vragen die te verwachten zijn, op voorhand worden beantwoord.
4. Er bestaat geen complexiteit van mogelijkheden (zie onze criteria).
5. Het instellen van een wapen duurt geen jaren (zie uw verzoek en ons advies; zie ook de procedure).
6. Het voorstel zondigt tegen een van de meest elementaire regels van de wapenkunde: kleur op kleur mag niet.
7. Heiligenbeelden behoren niet in wapenschilden te staan. Dat dergelijke beeltenissen in veel wapens in onze provincie zijn opgenomen heeft te maken met het feit dat in 1815 het verschil tussen een zegel en een wapen onvoldoende werd beseft.
8. De Rijkskleuren zijn te verwerpen. Thans behoeft men de fouten die in 1817 zijn gemaakt niet opnieuw te maken. Er ontstaat een nieuwe gemeente, dus ook een nieuw wapen.
9. Zou het college de wapens van de voormalige gemeenten Reusel en Hooge en Lage Mierde willen blijven gebruiken als dorpswapens, dan geschiedt dat bij raadsbesluit. De commissie is in dat geval echter een voorstander van correctie van beide wapens conform haar rapporten.

Voorstel K. van Berendonk voor de Mierden

1. Een wapen wordt in eerste instantie ontleend aan de zegels en/of wapens die in het verleden plaatselijk in gebruik zijn geweest. Pas bij het ontbreken daarvan gaat men de gegevens elders zoeken.
2. De kentekens van de wereldlijke overheid hebben voorrang op die van de geestelijke instellingen. Een gemeente is immers geen parochie.
3. De lokale kentekens van de heer (de hertog van Brabant) en de patroonheilige (Sint-Steven) waren voldoende om daarmee een historisch en heraldisch verantwoord wapen samen te stellen.

Aan de Noordbrabantse Commissie
voor Wapen- en Vlaggenkunde
Purmerstraat 14
5628 HE Eindhoven

Afdeling : BMO
Behandeld door : J. Horsting
Bezoekadres : Dorpsplein 3, Lage Mierde
Doorkiesnummer : 0497-650608
Onderwerp : wapen

Reusel, 24 MAART 1997
(verzenddatum)

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van uw brief van 10 maart 1997 delen wij u het volgende mede.

De officiële naam van onze gemeente is Reusel-De Mierden. De gemeenteraden van de voormalige gemeenten Hooge en Lage Mierden en Reusel hebben zich uitgesproken voor deze naam. Een kopie van de brief, plus bijbehorende stukken, aan de staatsecretaris van Binnenlandse zaken inzake de naamgeving van de nieuwe gemeente treft u hierbij aan. In de wet tot gemeentelijke herindeling van onze regio is de naam van de gemeente vastgesteld als Reusel-De Mierden.

Ten aanzien van het voeren van een gemeentevlag is nog geen besluit genomen. Gelet op het feit dat de beide voormalige gemeenten bij bepaalde gelegenheden een vlag gebruikten, ligt het voor de hand om dit ook in de toekomst te doen. Hierbij kan worden opgemerkt dat er in Reusel een formeel raadsbesluit is genomen tot vaststelling van een gemeentevlag. In de gemeente Hooge en Lage Mierde was dit niet het geval ofschoon ook in deze gemeente een vlag werd gebruikt. Kopiën van de stukken die hierop betrekking hebben treft u hierbij aan.

In afwachting van uw advies voor een gemeentewapen en -vlag verblijven wij.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
de secretaris, de burgemeester,

Aan de Hoge raad van adel
Postbus 30436
2500 GK 's-Gravenhage

Afdeling : BMO
Behandeld door : J. Horsting
Bezoekadres : Dorpsplein 3, Lage Mierde
Doorkiesnummer : 0497-650608
Onderwerp : gemeentewapen

Reusel, 27 oktober 1997
(verzenddatum)

Geachte Hoge raad van adel,

Per 1 januari 1997 zijn de gemeente Hooge en Lage Mierde en de gemeente Reusel in het kader van de gemeentelijke herindeling in de provincie Noord-Brabant samengevoegd. Hierbij kan worden opgemerkt dat de beide gemeenten op 8 januari 1991, derhalve voor de gemeentelijke herindeling, bij Hare Majesteit de Koningin een verzoek hebben ingediend voor (vrijwillige) samenvoeging. Het verzoek van de raden van beide voormalige gemeenten om de nieuwe gemeente de naam Reusel-De Mierden te geven is gehonoreerd. Door de samenvoeging is de wens ontstaan om voor de nieuwe gemeente een gemeentewapen en gemeentevlag vast te stellen.

Wapens van de voormalige gemeenten.

Aan de gemeente Hooge en Lage Mierde, bestaande uit de kerkdorpen Hooge Mierde, Lage Mierde en Hulsel is bij diploma van 16 juli 1817 een wapen toegekend dat als volgt werd omschreven: "van lazuur, beladen met St. Stephanus, staande op een terras, uit de regter bovenhoek beschenen door een zon, alles van goud".

Bij Koninklijk Besluit van 31 augustus 1818 nr. 74 werd aan de gemeente Reusel het volgende wapen verleend: "Zijnde een schild van lazuur, beladen met een koornschoof van goud" (diploma 14 oktober 1818).

Advies Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde.

Aan de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde hebben wij verzocht ons advies uit te brengen over een nieuw vast te stellen wapen. Genoemde commissie adviseert het volgende wapen: in sabel een korenschoof van goud, gebonden van zilver, vergezeld boven van twee

stenen en beneden van een steen van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels. Voor een toelichting verwijzen wij u naar bijgaande kopie van het advies.

Gevoelen vertegenwoordiging gemeenteraad.

Het voorstel van de Noordbrabantse commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde is door ons voorgelegd aan de fractievoorzitters van de gemeenteraad. Indien wij stellen dat men niet erg tevreden was over dit voorstel, dan drukken wij ons nog gematigd uit. Instemming was er voor het gebruik van de drie stenen en de korenschoof. De fractievoorzitters waren in hevige mate teleurgesteld over het feit dat er met name één gezamenlijk element uit de beide oude gemeentewapens ontbrak, namelijk de kleur lazuur. Men was van mening dat het gebruik van de kleur lazuur in een nieuw wapen de herkenbaarheid voor de inwoners van de nieuwe samengevoegde gemeenten zou vergroten en hierin dan ook een bindende factor kan vormen. Overigens werd nog opgemerkt dat men de voorkeur gaf aan een wapen zonder kroon. Er is verzocht, rekening houdend met het voorgaande, een nieuw voorstel te doen. Informeel overleg met voornoemde commissie leidde niet tot een oplossing.

Voorstel heer Kühne.

Om uit de impasse te komen is aan de heer P. Kühne, medewerker van de gemeente Reusel-De Mierden gevraagd of hij een ontwerp-wapen wilde maken. Wij merken hierbij op dat betrokkene een getalenteerd schilder en fotograaf is en derhalve onder andere een goed gevoel heeft voor compositie.

Betrokkene kwam met het volgende voorstel:

"Een schild van lazuur met een hartschild van zilver met daarin geplaatst een korenschoof van goud, vergezeld boven van twee stenen en beneden van een steen van zilver". Zie bijgaande tekening.

Beoordeling voorstel van de heer Kühne.

Dit voorstel voldoet aan de wensen van de fractievoorzitters van de gemeenteraad. De kleur lazuur, aanwezig in de wapens van de beide voormalige gemeenten, wordt gebruikt. De drie stenen en de korenschoof van de gemeenten Hooge en Lage Mierden en Reusel zijn in het wapen aanwezig. Hierbij wordt opgemerkt dat is gekozen voor drie stenen als symbool voor St. Stephanus omdat een beeltenis van een heilige, ook in de huidige tijd, niet in een gemeentewapen thuis hoort. Het aantal van drie stenen staat voor de drie kerkdorpen, Hooge Mierde, Lage Mierde en Hulsel. Het is ons bekend dat sommigen van mening zijn dat de kleur lazuur, historisch gezien, niet thuis hoort in een gemeentewapen. Daar staat tegenover dat deze kleur al bijna 180 jaar voorkomt in de wapens van de beide voormalige gemeenten en daardoor naar onze mening toch ook in enige mate de historie vertegenwoordigt. Ten aanzien van de kleur zilver kan worden vermeld dat het één van de historische kleuren is van het Kwartier Oisterwijk waartoe de gemeente Hooge en Lage Mierde behoorde.

Conclusie.

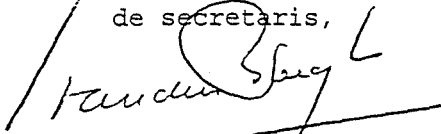
Gelet op hetgeen is vermeld in deze brief komen wij tot de conclusie dat het voorstel voor een gemeentewapen voor onze nieuwe gemeente van de heer P. Kühne onze duidelijke voorkeur heeft. Wij zijn van mening dat het voorstel een evenwichtige samenvoeging is van de kenmerken van de wapens van de beide voormalige gemeenten. Het voorstel heeft eveneens het bindende en gezamenlijke element van de kleur lazuur, die al 180 jaar is gebruikt.

Gemeentevlag.

Wij zijn eveneens voornemens een gemeentevlag vast te stellen, zie bijgaande tekening. Op deze vlag komen dezelfde symbolen voor als op het gemeentewapen. Om een betere vlakverdeling te verkrijgen, is er voor gekozen om de drie stenen aan de broekingzijde van de vlag onder elkaar te plaatsen. Hierbij kan worden opgemerkt dat de vlag de maten van de Nederlandse vlag zal hebben, waarvan hoogte en lengte zich als regel verhouden als 2 : 3.

Alvorens met een raadsvoorstel over een gemeentewapen en gemeentevlag in de openbaarheid te treden, zouden wij u willen verzoeken uw gevoelen hieromtrent aan ons kenbaar te maken.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:

- Advies voor een wapen en vlag voor de nieuwe gemeente Reusel-De Mierden van de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde.
- Afbeelding nieuw gemeentewapen en vlag.

Copie

HOGE RAAD VAN ADEL
Ingek. 30 JAN. 1998
nr. 98/39-42(97)

Aan de Hoge raad van adel
Postbus 30436
2500 GK 's-Gravenhage

Afdeling : BMO
Behandeld door : J. Horsting
Bezoekadres : Dorpsplein 3, Lage Mierde
Doorkiesnummer : 0497-650608
Faxnummer : 013-5092615
Onderwerp : gemeentewapen

9
Horsting stamt
Klemis vlag, waarna
hiervan gedeeltes
kan worden.
6-2-'98

Geachte Hoge raad van ad

Bij brief van 27 oktober 1997 hebben wij u om advies gevraagd over een voorstel voor een nieuw wapen voor onze gemeente. De betreffende brief en het door u uitgebrachte advies treft u hierbij in kopie aan.

Rekening houdend met uw opmerkingen stemde de fractievoorzitters in met het volgende voorstel: een schild van lazuur met een korenschoof van goud vergezeld boven van drie stenen van zilver. De leden van de commissie Inwonerszaken waren echter verdeeld over genoemd ontwerp en hebben verzocht om een alternatief. Er werd onder andere opgemerkt dat er niets, geen afbeelding, uit het oude wapen van de voormalige gemeente Hooge en Lage Mierde voorkwam in het betreffende ontwerp.

Gelet op het voorgaande zijn een aantal alternatieven, voor een principiële keuze, voorgelegd aan de gehele gemeenteraad. Hieruit is het volgende ontwerp naar voren gekomen: "een schild van lazuur beladen met een korenschoof, uit de rechter bovenhoek beschenen door een zon, alles van goud". De kleur lazuur is afkomstig uit de wapens van de voormalige gemeenten Hooge en Lage Mierde en Reusel. De korenschoof is afkomstig uit het wapen van de gemeente Reusel en de zon is afkomstig uit het wapen van de gemeente Hooge en Lage Mierde.

De raad heeft zich uitgesproken voor het opnemen van genoemde afbeeldingen in een nieuw wapen omdat beiden als zodanig voorkomen in de oude wapens en derhalve meer herkenbaar zijn. Daarnaast is overwogen dat de stenen als zodanig niet meer herkenbaar zijn als ze worden verkleind tot een wapen op briefpapier. Verder merken wij nog op dat uit diverse reacties van de inwoners van onze gemeente is gebleken dat het laatste voorstel het meest aanspreekt.

Warden *hee* *A*

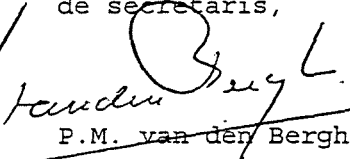

Gemeente
Reusel-De Mierden

Het is de bedoeling dat in een nieuwe gemeentevlag dezelfde afbeeldingen worden gebruikt als in het wapen.

Overeenkomstig het telefonisch advies van uw secretaris zouden wij u willen verzoeken, alvorens de gemeenteraad tot definitieve besluitvorming overgaat, uw gevoelens hieromtrent aan ons kenbaar te maken.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
de secretaris, de burgemeester,

P.M. van der Berghé

A.M. Demmers-van der Geest.

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van 2 juli 1998
no: 98.003356
houdende verlening van een
wapen aan de gemeente Reusel-De Mierden.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse
Zaken van 22 juni 1998, no. BK98/0891, directoraat-
generaal Openbaar Bestuur, afdeling Kabinetszaken.

Gelezen het verzoek van burgemeester en wethouders van
Reusel-De Mierden van 17 februari 1998, tot verlening
van een wapen aan deze gemeente;

G e l e t o p het besluit van de Soevereine Vorst van
24 december 1814, nr. 32, en het Koninklijk besluit van
23 april 1919, Stb. 181;

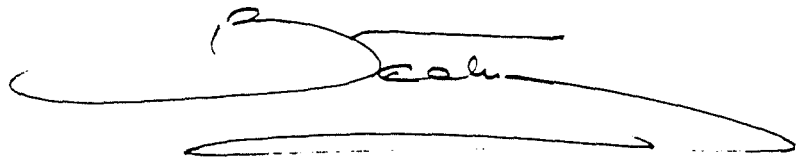
Gezien het advies van de Hoge Raad van Adel;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

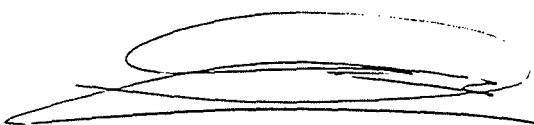
Aan de gemeente Reusel-De Mierden een wapen te
verlenen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:
"In azuur een korenschoof, uit de rechter bovenhoek
beschenen door een zon tussen twee wolken, alles van
goud".

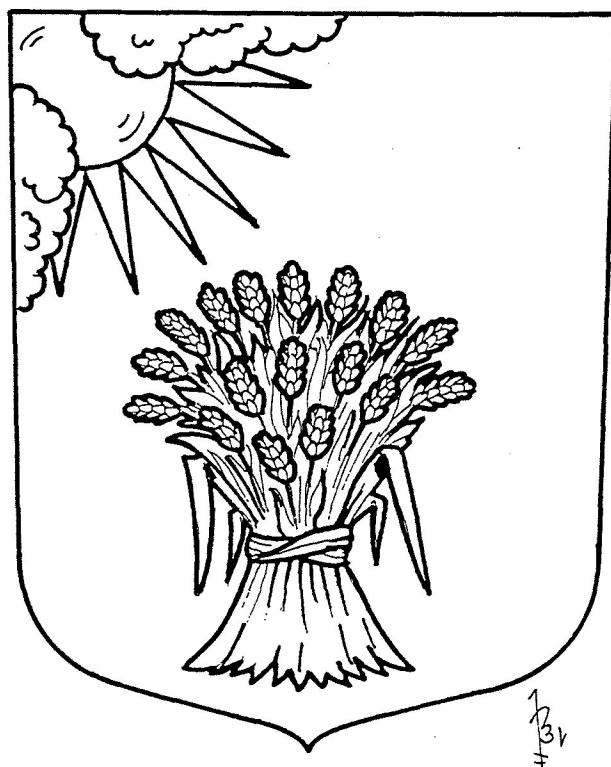
Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de
uitvoering van dit besluit.

15-Gravenhage, 2 juli 1998

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Gemeente

REUSEL-DE MIERDEN

NB

KB 2 juli 1998,
nr. 98.003356

In azuur een korenschoof, uit de rechter boven-
hoek beschenen door een zon tussen twee wolken,
alles van goud.

Het wapen van de nieuwe gemeente Reusel-De Mierden

Gemeenten Reusel en Hooge en Lage Mierde zijn per 1 januari 1997 verenigd tot de nieuwe gemeente Reusel-De Mierden.

Reusel behoorde aanvankelijk tot het schoutambt van Antwerpen, later tot het Kwartier van Kempenland; de dorpen Hooge en Lage Mierde en Hulsel behoorden tot het Kwartier van Oisterwijk. Beide kwartieren waren onderdeel van de Meierij van 's-Hertogenbosch.

Bij schrijven van 4 maart 1997 vroeg het college van burgemeester en wethouders de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde (N.C.W.V.) om advies over een nieuw vast te stellen gemeentewapen. Bij schrijven van 25 april deed de commissie voorstellen voor een nieuw gemeentewapen, een nieuwe gemeentevlag, dorpswapens en -vlaggen. Zowel Reusel als Hooge en Lage Mierde kregen een gemeentewapen. Dat van Reusel was in 1818 nieuw ontworpen, dat van De Mierden was gebaseerd op het schepenschild van 1811. De N.C.W.V. stelde op basis van de gemeentenaam voor de korenschoof [voor Reusel] te combineren met de symbolen van Sint-Andrius [voor De Mierden], waarbij de keuze van de commissie viel op drie stenen, tevens staande voor de drie kernen in die voormalige gemeenten. Als kleuren waren voorhanden die van Kempenland [zwart, blauw en wit] en Oisterwijk [blauw en wit]. Aan het ontwerp werd de kroon toegevoegd: in sabel een korenschoof van goud, vergezeld boven van twee stenen en beneden van een steen van zilver. Het schild bedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels. De voorstellen van de N.C.W.V. werden door burgemeesters en wethouders voorgelegd aan de fractievoorzitters van gemeenteraad. "Indien wij stellen dat men niet erg tevreden was over dit voorstel, dan drukken wij ons nog gematigd uit", aldus B & W. De commissie was wel instemming met het gebruik van de drie stenen en de korenschoof, maar men was in hevige mate teleurgesteld over het ontwerp van de kleur blauw. "Men was van mening dat het gebruik van de kleur lazuur in een nieuw wapen de herkenbaarheid voor de burgers van de nieuwe samengevoegde gemeenten zou vergroten en dat het ook een bindende factor kan vormen." Overigens vonden de fractievoorzitters de kroon overbodig. Het is niet duidelijk waarom burgemeester en wethouders in dat stadium niet opnieuw contact met de N.C.W.V. hebben opgenomen. Dat is in dergelijke situaties toch gebruikelijk. Of zou men in Reusel-De Mierden als een bouwplan van een architect niet bevalt, ook achter diens rug om naar een ander gaan met een nieuw ontwerp, zonder één en ander met de desbetreffende architect te bespreken?

De commissie van fractievoorzitters kwam niet tot een oplossing, vooral daarom een medewerker van de gemeente werd gevraagd om een ontwerp te maken. Deze kwam met het volgende: een schild van zilver met een hartschild van zilver met daarin geplaatst een korenschoof van goud, vergezeld boven van twee stenen en beneden van één steen van zilver. Dit voorstel voldeed aan de wensen van de fractievoorzitters en van de gemeenteraad.

Op 27 oktober 1997 vroeg het college van burgemeester en wethouders de Hoge Raad van Adel om advies over het laatstgenoemde ontwerp. De Hoge Raad sprak zich positief over het ontwerp van de N.C.W.V. uit, maar kon gedeeltelijk meegaan met de geopperde wensen van de gemeente. Zij stelde dat het ook niet zo is dat de kleur blauw in het wapen niet aanvaardbaar zou zijn en legde uit – dat had de N.C.W.V. in haar advies ook al duidelijk gedaan! – dat de keuze van de N.C.W.V. in haar samenhang met haar streven de Rijkskleuren uit de wapens

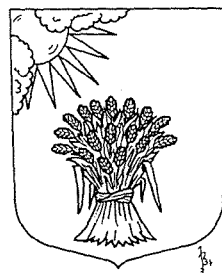
van circa 1817 te doen vervangen door meer passende, en in dit geval die van het Kwartier van Kempenland had aanbevolen. Men had dus ook kunnen kiezen voor die van het Kwartier van Oisterwijk: blauw en wit.

De Hoge Raad had dus geen bezwaar tegen de vervanging van zwart door blauw en tegen de nieuwe vormgeving van de korenschoof. De plaatsing daarvan in een hartschild wees zij echter af en niet alleen omdat hier metaal op metaal was gebruikt, iets wat strijdig is met de grondregels van de wapenkunde [2 december 1997].

Konden de fractievoorzitters met een dergelijk aangepast wapen akkoord gaan, de leden van de commissie inwonerszaken deden dat niet. Zij herkenden in de afbeelding geen inbreng vanuit de voormalige gemeente Hooge en Lage Mierde.

Opnieuw werd een aantal alternatieven gemaakt en voorgelegd aan de gemeenteraad. De keuze viel op: een schild van lazuur beladen met een korenschoof, uit de rechter bovenhoek beschenen door een zon, alles van goud.

Dit wapen was voor beide bevolkingsgroepen herkenbaar, waarbij als – onjuist – argument werd gebruikt dat de drie stenen bij verkleining van het wapen voor briefpapier onherkenbaar zouden worden. Dat dit evenzeer gold voor de stralen uit de rechter bovenhoek, heeft men bewust maar niet meegedeeld.

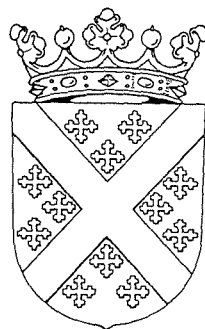

Bij schrijven van 9 februari 1998 deelde de Hoge Raad mee zich met laatstgenoemd wapenvoorstel te kunnen verenigen; één en ander zou wel wat meer stilistisch c.q. heraldisch moeten worden getekend. De gemeenteraad ging op 16 februari 1998 akkoord met genoemd wapen.

Bij Koninklijk Besluit van 2 juli 1998, nr. 98.003356 werd als wapen verleend: "in azuur een korenschoof, uit de rechter bovenhoek beschenen door een zon tussen twee wolken, alles van goud".

Jan MELSSSEN

Het gewijzigde wapen van de gemeente Echt

De gemeente Echt gaf de wens te kennen een kroon op haar wapen te mogen voeren. Dat was tevens aanleiding de omschrijving van het wapen wat meer in overeenstemming te brengen met de thans gehanteerde heraldische terminologie.

Voor het bij Koninklijk Besluit van 30 juli 1887, nr. 21 verleende wapen kwam dus een wapen in de plaats, dat bij Koninklijk Besluit van 25 augustus 1998, nr. 98.003766 verleend werd en waarvan de beschrijving luidt: "In keel een schuinkruis van zilver, vergezeld van twaalf herkruste kruisjes van goud, in elke hoek drie. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels".

Mr. O. SCHUTTE

Het wapen van de basiliek van St. Lambertus te Hengelo

Bij Koninklijk Besluit nr. 98.003912 van 4 september 1998 is aan de St. Lambertusbasiliek te Hengelo een wapen verleend.

De omschrijving luidt als volgt: Doorsneden: I in sabel schuingekruist, een conopeum van goud waarbij het scherm gebaad

Een zonbeschenen korenschoof voor de nieuwe gemeente Reusel-De Mierden

De nieuwe gemeente Reusel-De Mierden is in 1997 ontstaan door samenvoeging van de gemeenten Hooge- en Lage Mierde en Reusel. Beide gemeenten voerden een wapen. Alleen het gemeentebestuur van Reusel had een gemeentevlag ingesteld.

Het wapen van Hooge-en Lage Mierde werd ontleend aan het schependomszegel, vermoedelijk veertiende-eeuws, waarin Sint Steven (Stephanus) is afgebeeld, die met de rechterhand het gevierendeelde wapen van Brabant en Limburg vasthoudt. De heilige heeft in de linkerhand een steen, symbool van zijn martelaarschap door steniging. Het wapen, in 1817 bevestigd, vertoonde de beeltenis van de heilige in de goud op een blauw schild. In de rechterbovenhoek van het schild symboliseerde een zon tussen wolken de heerlijkheid Gods die aan Sint Steven verscheen bij diens marteldood. Deze gebeurtenis is beschreven in het bijbelboek de Handelingen der Apostelen, hoofdstuk 7, 54-59 (hij zag de hemel open, de heerlijkheid Gods en Jezus, staande aan de rechterhand van God).

De schependomszegels van Reusel vertoonden het wapen van de fungerende abt van Postel die de grondeigendom aldaar bezat. Het abtswapen in het laatste schependomszegel vertoonde in zilver drie gouden korenschoven. Eén van die schoven vormde waarschijnlijk de basis voor het wapen dat in 1818 aan de gemeente Reusel werd verleend. Ook dit wapen vertoonde de kleuren goud en blauw. De gemeentevlag was ingesteld bij raadsbesluit van 14 januari 1980. De gele korenschoof prijkte midden op het blauwe dundoek.¹

Wapen en vlag kwamen tot stand na een moeizame procedure.² Op verzoek van de commissie van fractievoorzitters uit de nieuwe gemeenteraad werd in het nieuwe wapen de korenschoof van Reusel gecombineerd met de uitkomende zon uit het wapen van Hooge en Lage Mierde. Op verzoek van de Hoge Raad van Adel kreeg het wapen een meer heraldische vormgeving.

Het nieuwe gemeentewapen werd vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 2 juli 1998 no. 98.003356 en omschreven als: *In azuur een korenschoof, uit de rechter bovenhoek beschenen door een zon tussen twee wolken, alles van goud.* De zon, symbool van het Opperwezen, beschijnt de korenschoof van Reusel! Bij afwezigheid van de heilige is de zin van het geheel verloren gegaan. Niet iedereen zal met het resultaat tevreden kunnen zijn.

De vlag van de nieuwe gemeente is ingesteld bij raadsbesluit van 16 februari 1998, en voldoet aan de omschrijving: *blauw, beladen met aan de broekzijde de zon die de korenschoof beschijnt, alles in geel.* De figuren zijn op de bij het besluit behorende tekening aangegeven met zwarte lijnen. Men heeft in de bij het besluit behorende tekening een bruinachtige tint geel toegepast, die de kleur goud moet benaderen. Dat levert geen fris vlaggenbeeld op. Er is nogal wat misgegaan in deze hoek van Brabant...

¹ W.A. van Ham, *Wapens en vlaggen van Noord-Brabant* (Zutphen 1986) 202.

² Zie uitvoeriger: Jan Melssen, "Wapen en vlag voor de nieuwe gemeente Reusel-De Mierden", in: *Van Schild en Vaan VI* (1999) nr. 2, 23-26.